

EESTI, LÄTI JA LEEDU VABAÜHENDUSTE KOOSTÖÖLEPE: ÜHISED SAMMUD PEIBUTAMISE (GROOMING - KONTAKTI OTSIMINE SEKSUAALSUHTE EESMÄRGIL) VASTU BALTIMAADES

**Koostöölepe eesmärk on koondada vabaühendusi peibutamise
toimumise ennetamiseks, avalikkuse teadlikkuse tõstmiseks ja
ohvrite abistamiseks.**

Kõigis kolmes Balti riigis – Lätis, Leedus ja Eestis – on märkimisväärne puudus andmetest peibutamise, eriti reaalelulise peibutamise kohta. Samas näitavad avalikkuseni jõudnud juhtumid, et peibutamine on kõigis kolmes riigis probleem ja peibutajateks on tihti autoriteetsed inimesed nagu õpetajad, treenerid ja noortelaagrite juhid.

Peibutades kasutavad väärkohtlejad potentsiaalsetele ohvritele ligipääsemiseks manipuleerimistaktikaid, et sundida neid väärkohtlemisega nõustuma. Tihti loovad peibutajad ka õhustiku, kus ohvril on keeruline toimuvast kellegagi rääkida. Kuigi need strateegiad on sageli suunatud väiksematele lastele, on vastuvõtlikud ka noorukid ja haavatavad täiskasvanud. Peibutamine võib toimuda nii internetis kui ka reaalelus ning sageli teevad seda ohvri usaldusringkonda kuuluvad isikud, näiteks pereliikmed, treenerid, õpetajad või noorsootöötajad.

Õige aeg üheskoos tegutseda

Oluline on tunnustada Baltimaades sügavalt juurdunud tabusid, mis on seotud seksuaalsuse ja suhetega. Eelkõige Leedus ja Lätis süvendab probleemi tervikliku seksuaalhariduse puudumine, mistõttu jäävad noored ilma elutähtsatest teadmistest tervete inimsuhete, nõusoleku ning isiklike piiride kohta. See muudab noored haavatavaks ärakasutamise ja manipuleerimise suhtes, eriti peibutamise olukorras. Seepärast ei ole peibutamise tegelemine mitte ainult võitlus konkreetse väärkohtlemisvormiga, vaid ka tabuteemades valitseva vaikuse murdmise ja igakülgse seksuaalhariduse toetamine, et anda noortele vajalikud vahendid peibutamistaktika äratundmiseks ning sellele vastu astumiseks. Peame kaotama ühiskondlikest hoiakutest ja normidest tulenevad tõkked ning seadma esikohale noorte heaolu ja turvalisuse, seejuures edendades süsteemseid muutusi hariduses ning avatud dialoogi meie kogukondades. Kõigis kolmes Balti riigis jääb peibutamine tähelepanuta ja sageli kaasneb sellega ohvrite süüdistamise kultuur. Mida kõrgem on peibutaja staatus, seda rohkem kiputakse kurjategijat kaitsma. Haavatavad noored jäävad aga piisava toetuse ja ressursideta, mis süvendavad nende probleeme nii seoses peibutamiskogemustega kui ka nendest taastumisega.

Vaikus tuleb murda mitte ainult selleks, et võidelda peibutamise kui ärakasutamise vastu, vaid ka selleks, et astuda vastu süsteemsele ebaõiglusele, mis niisugust ekspluateerimist toetab. On hädavajalik lammutada kurjategijaid kaitsvad struktuurid ja seada esikohale ohvritele igakülgsete tugiteenuste osutamine nii Baltimaades kui ka mujal.

Koostööleppega liitunud organisatsioonid nõustuvad:

- 1.tegema koostööd, et ühiste algatuste ja infojagamise kaudu võidelda peibutamise vastu Baltimaades;
  - 2.hariduskampaaniate, koolituste ja kogukonna teavitamise teel suurendama üldsuse teadlikkust peibutamisest, selle ohumärkidest ning mõjust;
  - 3.edendama peibutamise ohvrite juurdepääsu spetsiaalsetele tugiteenustele, sh nõustamisele, õigusabile ja kriisisekkumisele;
  - 4.toetama seadusandlikke samme ja poliitikamuudatusi, mis tugevdavad peibutamise ohvrite kaitset, karmistavad kurjategijate karistusi ning edendavad ennetusmeetmeid;
  - 5.pakkuma teavet ja/või koolitusvõimalusi lastega ja noortega töötavatele spetsialistidele, et nad oskaksid peibutamisuhtumid ära tunda ning neile tulemuslikult reageerida;
  - 6.toetama algatusi, mille eesmärk on paremini mõista peibutamise levikut ja dünaamikat ning hinnata sekkumiste tulemuslikkust;
  - 7.edendama dialoogi ja koostööd kogukondades, et muuta ühiskondlikke norme, mis peibutamist soosivad, ning arendada väärkohtlemisest teatamise ja toetamise kultuuri;
  - 8.korrapäraselt hindama ja jälgima peibutamise vastu võitlemiseks tehtavaid ühiseid jõupingutusi ning nende mõju, kohandades vajadust mööda strateegiaid, et saavutada ühised eesmärgid.
- Allakirjutanud teevad koostööd, et luua Baltikumi lastele ja haavatavatele isikutele turvalisem keskkond, kus neid ei ohusta peibutamine ega ärakasutamine.

Koostööleppe on koostanud ja allkirjastanud:

INIMÕIGUSTE
KESKUS

Egert Rünne
Kelly Grossthal

info@humanrights.ee

Ribologija

Rugile Butkeviciute
Reda Jureliaviciute

info@ribologija.lt

Justine Leitarte
Madara Mazjane

hello@35above.com